

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

Implementation of Child Development Centers under the Department of Local Administration according to Opinions of Personnel in Somdet District, Kalasin Province

นภััสสร สว่างโคตร¹ สมศักดิ์ คำศรี² และสมบัติ ฤทธิเดช³

Napassorn Sawangkhot,¹ Somsak Kumsri² and Sombat Rittidej³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทัศนะของบุคลากร และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 212 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามตำแหน่งหน้าที่ และสถานภาพทางครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ถึง .85 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Independent samples) และ F-test (One - way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรกิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่และสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กเข้ารับอบรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ชัดเจน ตลอดจนควรเพิ่มจำนวนบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อจำนวนเด็ก และควรติดตั้งเครื่องดับเพลิงและเครื่องตัดไฟที่ได้มาตรฐานไว้ในอาคารอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ DODT (Organization Development and Transformation) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับต้นฉบับ 31 ตุลาคม 2552 รับลงพิมพ์ 3 พฤศจิกายน 2552

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare implementation of child development centers under the Department of Local Administration according to opinions of personnel in Somdet District of Kalasin Province, and to seek guidelines for increasing efficiency in implementing these child development centers. The sample population of this study were 212 personnel in charge of management of the child development centers under the Department of Local Administration in Somdet District in 2009 obtained through Stratified Random Sampling. The instrument for collecting data was a 67-item rating-scale questionnaire with discrimination power ranging from .30 to .85 and total reliability of .97. The statistics used in analyzing data were mean, standard deviation, t-test for hypothesis testing (Independent Samples), and F-test (One - way ANOVA). The results of the study were as follows:

1. The overall implementation of child development centers under the Department of Local Government Administration in Somdet District, Kalasin Province, was in the high level; and when specific aspects were studied, implementation of the following areas was also found in the high level: personnel & management, and academic & curricular activities; while community involvement and support, buildings & environment, and safety were in the moderate level.

2. There were no significant differences in opinions of personnel with differences in position and family status regarding either overall or specific aspects of implementation of child development centers under the Department of Local Administration in Somdet District, Kalasin Province.

3. Administrators of child development centers should support training of caretakers or attendants to increase work efficiency in order to meet the standard requirements of the Department of Local Government Promotion; they should recognize the importance of early childhood development by having clear development policy and increasing the number of personnel in each child development center in proper ratio with the number of children; and the center buildings should be set up with standard fire extinguishers and electricity cut-outs.

Keywords : Implementation of Child Development Centers, Child Development Personnel, Local Government Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดรูปแบบของการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบคือ การจัดการศึกษาในระบบ การจัดการศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยที่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ทุกรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับหน่วยงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการนำนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษา คือสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระบบให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีสถานศึกษา ซึ่งตามบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (3-5 ปี) เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกระทำ

(สำนักการศึกษาท้องถิ่น, 2545 : 5) โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่ดำเนินการ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งจะต้องยึดหลักแนวทางในการจัดการศึกษา ดังนี้ 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 3) พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข 5) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.ค. : 7 - 8) ทั้งนี้ องค์การปกครองท้องถิ่นจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเอง และรับถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น อาทิ กรมการศาสนา กรมพัฒนาชุมชนมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไปตามแต่ความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

ที่ผ่านมาสภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีมาตรฐานด้านปัจจัยอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในขณะที่มาตรฐานผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับปัจจัยที่ใช้ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจัดตั้งหรือโอนโรงเรียนต่างๆ ที่ยังไม่มีกอง/ส่วนการศึกษา ขาดระบบการจัดการศึกษาที่ดี ทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างต่ำ 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ได้รับเงินเดือนค่าตอบแทนต่ำ 5) องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเลียนแบบวัฒนธรรมและค่านิยมตะวันตก 6) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ โดยภาพรวม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดอ่อนด้านบุคลากร กล่าวคือ ส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา และอำนาจการตัดสินใจ ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งอาจทำให้เกิดผลการได้ง่าย และอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่อบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ขาดการตรวจสอบภาคประชาชน จึงทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.ค. : บทนำ)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสมเด็จมีจำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาล 1 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 8 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งยังไม่มีการถ่ายโอนหรือรับโอนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาดำเนินการ จะมีเพียงแต่การจัดการศึกษาระดับก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งบางแห่งรับถ่ายโอนจากกรมศาสนาและกรมพัฒนาชุมชน และบางแห่งก็จัดตั้งขึ้นเอง ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสมเด็จรวมทั้งสิ้น 38 แห่ง

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ มีแผนและนโยบายการดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจนและเป็นระบบ ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความพร้อมและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีการดำเนินการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา แต่จากผลการประเมินการจัดการศึกษาศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสมเด็จส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้ และยิ่งพบว่าแต่ละศูนย์มีการพัฒนาที่แตกต่างกัน บางแห่งมีการพัฒนาการดำเนินงานโดยยึดเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นแนวทาง และบางแห่งก็ดำเนินการไปตามสภาพที่เป็นอยู่แบบเดิมๆ (จตุพร อุทโท, 2551 : 13)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ดูแล รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนำเสนอต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ของบุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ของบุคลากรที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
  - 1.1 ตำแหน่งหน้าที่ จำแนกเป็น
    - 1.1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
    - 1.1.2 ผู้ดูแลเด็ก
  - 1.2 สถานภาพทางครอบครัว จำแนกเป็น
    - 1.2.1 โสด
    - 1.2.2 สมรส
    - 1.2.3 หย่าร้าง/หม้าย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรซึ่งเป็นบุคลากรรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ทั้ง 38 แห่ง ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กจำนวน 464 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 38 แห่ง จำนวน 212 คน

สุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งหน้าที่ และ สถานภาพทางครอบครัว กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 แยกหน่วยงาน

2.2 แยกประชากรตามตำแหน่งหน้าที่ และ สถานภาพทางครอบครัว

2.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็น แบบสำรวจรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 สอบถามการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขต อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 67 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น คำถามแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดง ความคิดเห็นพร้อมทั้งเสนอแนะได้อย่างอิสระ จำนวน 4 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและ งานวิจัย เพื่อประมวลแนวคิดเป็นแบบสอบถามให้สอดคล้อง กับกรอบแนวคิด และศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วน ประมาณค่า และเทคนิคการสร้างแบบวัดเจตคติของ Likert

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม ทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคาร

สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากชุมชนจำนวน 1 ฉบับ จำนวน 80 ข้อ

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า IOC เลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไปได้จำนวน 76 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว จำนวน 76 ข้อไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากร อำเภอห้วยผึ้ง จำนวน 33 คน เพื่อหาคุณภาพของ แบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์เป็นรายข้อกับรวม ทุกข้อ

6. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ มาหาค่าอำนาจ จำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ กับรวมทุกข้อโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสหสัมพันธ์อย่าง ง่ายของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) พบว่ามีข้อที่เข้าเกณฑ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 67 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจำนวน 67 ข้อ มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .97

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตนายกเทศมนตรี และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอสมเด็จ จังหวัด กาฬสินธุ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการขอความร่วมมือจาก บุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัด กาฬสินธุ์ ทั้ง 38 แห่ง ให้ตอบแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเป็นรายด้านและรายข้อ และการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ บุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกันวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One - way ANOVA)

ตอนที่ 3 ประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและเรียงลำดับความถี่ในแต่ละประเด็นแล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร กิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่และสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรมีข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากร เขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้ ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น โดยสนับสนุนการพัฒนาที่ชัดเจน ตลอดจนควรเพิ่มจำนวนบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อจำนวนเด็ก และควรติดตั้งเครื่องตัดไฟและเครื่องดับเพลิงที่ได้มาตรฐานไว้ในอาคารอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะต้องดำเนินงานตามแนวนโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดไว้ในแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2544 : 2-13) ซึ่งได้เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 นอกจากนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม

โดยได้จัดทำเป็นมาตรฐานการดำเนินงานจำแนกไว้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.ง. 1-28) ซึ่งในแต่ละด้านจะกำหนดรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็มีนโยบายที่จะสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินงานให้ได้เกณฑ์มาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน จึงได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการนี้ไว้ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเป็นประจำทุกปี อาทิ เงินอุดหนุนอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ค่าจ้างผู้ดูแลเด็กเล็ก ค่าวัสดุการศึกษา ทุนการศึกษา และค่าพัฒนาผู้ดูแลเด็กเล็ก เป็นต้น ประกอบกับในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งก็ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือเพื่อดำเนินการอีกส่วนหนึ่ง และในการดำเนินการนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นด้วย โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำข้อตกลงกับสถาบันราชภัฏสวนดุสิตเป็นผู้ประเมิน ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 และได้ทำการประกาศผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถดำเนินงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานได้ดีเด่น เข้ารับรางวัลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นไปแล้ว จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งตื่นตัวและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงได้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ชลพรพรช โภคสมบัติ (2547 : 85) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุชาติดา สมสวนจิต

(2547 : 53-55) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรการบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรการบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับนโยบายระเบียบ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ สมานต์วงพรหม (2545 : 57-58) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระแก้ว พบว่า การบริหารการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ อัครเดช วรหาญ (2548 : 53) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรขององค์กรการบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ระดับสูง และยังสอดคล้องกับศรราช สังกะเพศ (2551 : 54) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งก็จะดำเนินการตามแนวนโยบายและมาตรฐานการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้ และในการดำเนินงานในด้านนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะมีนโยบายและแผนในการ

พัฒนาบุคลากรเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะผู้ดูแลเด็กให้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนจะมีหนังสือสั่งการหรือชักจูงแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ถูกต้องอยู่เสมอ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถดำเนินงานในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการได้ถูกต้องและเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีสอดคล้องกับ อัครเดช วรหาญ (2548 : 53-55) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเสเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการและด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับ อติสา เสนแก้ว (2550 : 81) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านครูอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศรารุช สังเกต (2551 : 44-45) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บัณฑิตด้านการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (บุคลากรและการบริหารจัดการ) โดยรวมอยู่ในระดับดี

1.2 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสมเด็จ

แต่ละแห่งจะมีสภาพการจัดตั้งที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนมากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสมเด็จจะเป็นศูนย์ที่ถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่น ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ ให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมศสสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ซึ่งหากเป็นศูนย์ที่มีการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น สภาพของอาคารและสถานที่ตั้งอาจจะไม่เหมาะสมมากนัก เพราะเดิมแล้วอาคารหรือสถานที่ตั้งส่วนมากจะจัดตั้งขึ้นในบริเวณวัดหรือในสถานที่สาธารณะ การก่อสร้างอาคารยังไม่มีความเหมาะสมไม่มีมาตรฐานกำหนดไว้ จะดำเนินการตามสภาพอาคารที่มีอยู่ ซึ่งเห็นว่าพอจะใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ เมื่อถ่ายโอนมาอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังคงใช้อาคารและสถานที่แห่งเดิมดำเนินการต่อไปก่อน ทั้งนี้ ในการก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามมาตรฐานจำเป็นจะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีฐานะทางการเงินการคลังยังไม่เพียงพอที่จะตั้งงบประมาณเพื่อก่อสร้างใหม่ได้ จึงต้องปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่ใช้ต่อไป ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเอง น่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมพอที่จะดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ จึงได้ตัดสินใจจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นใหม่ ดังนั้น การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยจึงต้องมีการสำรวจ ออกแบบ และวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างเหมาะสมกว่าศูนย์ที่จัดตั้งมาก่อน และจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในภาพรวมของอำเภอสมเด็จ ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งที่เป็นศูนย์เด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาและศูนย์เด็กเล็กที่ตั้งขึ้นใหม่รวมทั้งสิ้น 38 แห่ง ถึงแม้ท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีความพยายามที่จะปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของเดิมให้ดีขึ้นเพียงใด ก็ยังไม่สามารถพัฒนาให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกันได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บุญยิ่ง เทศน้อย (2545 : 90) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ตามที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ อิศรียา เพ็ญจันทร์ (2547 : 59) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของเทศบาลตำบลพระทองคำ อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ฝ่ายดำเนินการ จัดการศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการ ศึกษา ระดับปฐมวัยของเทศบาลตำบลพระทองคำ ด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขต อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ในการดำเนินงานด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งจะดำเนินการ ไปในแนวเดียวกัน เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นได้จัดส่งหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรให้กับศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง กล่าวคือ หนังสือคู่มือแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) คู่มือ แนวทางการจัดกิจกรรมเตรียมประสบการณ์ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และหนังสือคู่มือสื่อประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแผนการจัดกิจกรรมเตรียมประสบการณ์ การศึกษา ปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังได้จัดให้มีการฝึกอบรม บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการ ศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กเล็กให้ม ีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กไปในทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะ

ของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีการ ดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศรราชู สังกะเพศ (2551 : 54) ที่ได้ ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรม นอกหลักสูตรมีมาตรฐานการดำเนินงานอยู่ในระดับดี และ ยังสอดคล้องกับ อติศา เสนแก้ว (2550 : 81) ที่ได้ศึกษาความ พึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้าน การเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปรีศณี เจริญใจ (2551 : 38) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการจัดหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า อยู่ในระดับมาก

1.4 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขต อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาระดับนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะยังไม่มีความเกี่ยวข้อง กับ ชุมชนมากนัก เนื่องจากการจัดการศึกษาในลักษณะการ อบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งประชาชน และผู้ปกครองจะมองว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี ความพร้อมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นอย่างประมาท บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งจะสามารถที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นอย่างดี จึงมอบความไว้วางใจให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลแทน ดังนั้น ใน เรื่องการจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามี ส่วนร่วมจากชุมชนหรือประชาคมท้องถิ่นนั้น น่าจะยังไม่ จำเป็นเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การดำเนินงานศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บุญยิ่ง เทศน้อย (2545 : 90) พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับ ชลพรพร โภคสมบัติ (2547 : 85) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการดำเนินงานตามแนวนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ได้วางแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้ดำเนินการตามนั้น ไม่ว่าจะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะเป็นเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งที่เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเองหรือถ่ายโอนมาจากหน่วยงานใดก็ตาม ก็ต้องดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน จะต้องใช้เกณฑ์และมาตรฐานการประเมินเดียวกัน จึงทำให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บุญยิ่ง เทศน้อย (2545 : 104) ได้ทำการศึกษาสภาพและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด

นครราชสีมา พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ที่สังกัดชั้นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2-4 และชั้น 5 และมีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีระดับการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าถึงแม้บุคลากรจะมีสถานภาพทางครอบครัวต่างกันก็จริง แต่กระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้มีการพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความพร้อมที่จะร่วมดำเนินงานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์การปกครองท้องถิ่นของตนเองร่วมกัน โดยยึดแนวนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ได้วางแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้ดำเนินการเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะเป็นเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลก็ต้องดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน จะต้องใช้เกณฑ์และมาตรฐานการประเมินเดียวกัน จึงทำให้บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับ บุญช่วย บุญอาจ (2546 : 67) ซึ่งได้ทำการศึกษาร่วมกับการศึกษาความต้องการในการพัฒนาพนักงานครูของเทศบาลจังหวัดชลบุรี พบว่า พนักงานครูของเทศบาลจังหวัดชลบุรีที่มีสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีผลต่อระดับความต้องการพัฒนาพนักงานครูเทศบาลที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มโสดมีความต้องการพัฒนาสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ รองลงมาคือกลุ่มหย่าร้าง/หม้าย และกลุ่มสมรสตามลำดับ และพบว่าคู่ที่มีความต้องการพัฒนาที่แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ระหว่างกลุ่มโสดกับกลุ่มสมรส ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร กิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่และสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. บุคลากรมีข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้ ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กเข้ารับอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น โดยสนับสนุนนโยบายการพัฒนาที่ชัดเจน ตลอดจนควรเพิ่มจำนวนบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อจำนวนเด็ก และควรติดตั้งเครื่องตัดไฟและเครื่องดับเพลิงที่ได้มาตรฐานไว้ในอาคารอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยมีข้อสมควรจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ได้แก่

1. มีการติดตั้งเครื่องตัดไฟภายในอาคารอย่างเหมาะสม
2. มีการติดตั้งเครื่องดับเพลิงที่ได้มาตรฐาน
3. มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ถูกต้องเหมาะสม
4. ควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กเข้ารับอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานตามมาตรฐาน ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด
5. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญการพัฒนาเด็กเล็กในท้องถิ่น และมีนโยบายการพัฒนาที่ชัดเจน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากกรรมการที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำศรี และอาจารย์ ดร.สมบัติ ฤทธิเดช ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จตุพร อุทโท. (2551). การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.
- ชลพรรษ โภคสมบัติ. (2547). สภาพและปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. : มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- บุญช่วย บุญอาจ. (2546). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาพนักงานครูของเทศบาล จังหวัดชลบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- บุญยิ่ง เทศน้อย. (2545). การศึกษาสภาพและความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา นครราชสีมา.

- ปรัศนี เจริญใจ. (2551). **การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอโดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.
- ศราวรุช สังกะเพศ. (2551). **การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2544). **แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 - 2559)**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2554)**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป. .
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (ม.ป.ป.) **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สมาน ด้วงพรหม. (2545). **การบริหารงานการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- สุชาติ สมสวนจิต. (2547). **การศึกษาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม
- อดิศา เสนแก้ว.(2550). **ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- อัครเดช วรหาญ. (2548.). **ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.
- อิสริยา เพ็ญจันทร์. (2547). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของเทศบาลตำบลพระทองคำ อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม.